

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS BESLUT

av den 20 februari 2006

om gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen (programperiod 2007–2013)

(2006/144/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2 första meningen,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) I artikel 9.1 i förordning (EG) nr 1698/2005 anges att strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen för programperioden 1 januari 2007–31 december 2013 bör antas på gemenskapsnivå så att prioriteringar sätts för landsbygdsutvecklingen.

(2) Dessa strategiska riktlinjer bör återspegla den mångfaceterade roll som lantbruket spelar när det gäller rikedom och mångfalden hos landskap, livsmedel samt kultur- och naturarv i hela gemenskapen.

(3) I dessa strategiska riktlinjer bör de områden anges som är viktiga för att gemenskapens prioriteringar skall kunna bli verklighet, särskilt i fråga om hållbarhetsmålen från Göteborg och den förnyade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning som fastställdes av Europeiska rådet i Göteborg (15 och 16 juni 2001) och Thessaloniki (20 och 21 juni 2003).

(4) Med dessa strategiska riktlinjer som underlag bör varje medlemsstat utarbeta sin nationella strategiplan, som skall utgöra referensramverket för utarbetandet av landsbygdsutvecklingsprogrammen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Enda artikel

Gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen (programperiod 2007–2013) antas härmed, såsom de anges i bilagan.

Utfärdat i Bryssel den 20 februari 2006.

På rådets vägnar

J. PRÖLL

Ordförande

⁽¹⁾ EUT L 277, 21.10.2005, s. 1.

⁽²⁾ Ännu ej offentliggjort i EUT.

BILAGA

Gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen (programperiod 2007–2013)**1. INLEDNING**

I förordning (EG) nr 1698/2005 om landsbygdsutveckling definieras vilket syfte och vilken omfattning stödet från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling skall ha. I gemenskapens strategiska riktlinjer anges de områden inom denna ram som är viktiga för att gemenskapens prioriteringar skall kunna bli verklighet, främst i fråga om hållbarhetsmålen från Göteborg och den förnyade Lissabonstrategin för tillväxt och arbetstillfällen.

Gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling kommer att bidra till att

- identifiera och fastställa de områden där EU-stödet för landsbygdsutveckling skapar mest mervärde på EU-nivå,
- skapa en koppling till de viktigaste EU-prioriteringarna (Lissabon, Göteborg) och omsätta dem i strategier för landsbygdsutveckling,
- sörja för överensstämmelse med övrig EU-politik, främst på områdena sammanhållning och miljö,
- underlätta genomförandet av den nya marknadsinriktade gemensamma jordbrukspolitiken och den nödvändiga omstrukturering som den kommer att medföra i både nya och gamla medlemsstater.

2. LANDSBYGDSUTVECKLING OCH GEMENSKAPENS ÖVERGRIPANDE MÅL**2.1 Den gemensamma jordbrukspolitiken och landsbygdsutveckling**

Jordbruket är fortfarande den största markanvändaren på landsbygden och har också en avgörande betydelse för landsbygdens och miljöns kvalitet. Genom den nyligen genomförda utvidgningen av Europeiska unionen har den gemensamma jordbrukspolitiken och landsbygdsutvecklingen ökat i betydelse och relevans.

Om inte de två pelarna inom den gemensamma jordbrukspolitiken, marknadspolitiken och landsbygdsutvecklingen hade funnits, skulle många landsbygdsområden i Europa stå inför ökande ekonomiska, sociala och miljörelaterade problem. Den europeiska jordbruksmodellen återspeglar den mångfacetterade roll som jordbruket spelar när det gäller rikedom och mångfalden hos landskap, livsmedel samt kulturarv och naturminnen.⁽¹⁾

De vägledande principerna för den gemensamma jordbrukspolitiken, marknads- och landsbygdsutvecklingspolitiken, fastställdes vid Europeiska rådets möte i Göteborg (15 och 16 juni 2001). Enligt Europeiska rådets slutsatser måste en hög ekonomisk effektivitet gå hand i hand med hållbar användning av naturresurserna och avfallsnivåer, med bibehållande av biologisk mångfald, bevarande av ekosystemen och undvikande av ökenspridning. För att möta dessa utmaningar bör den gemensamma jordbrukspolitiken och dess framtida utveckling bland annat ha som mål att bidra till att hållbar utveckling åstadkoms genom att ytterligare tonvikt läggs vid att främja hälsosamma produkter av god kvalitet, tillverkningsmetoder som är hållbara ur miljösynpunkt inklusive ekologisk produktion, förnybara råmaterial och skydd av biologisk mångfald.

Dessa vägledande principer bekräftades i slutsatserna om Lissabonstrategin från Europeiska rådets möte i Thessaloniki (20 och 21 juni 2003). Den reformerade gemensamma jordbrukspolitiken och landsbygdsutvecklingen kan under de kommande åren ge ett viktigt bidrag till konkurrenskraften och den hållbara utvecklingen.

⁽¹⁾ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möten i Luxemburg (12 och 13 december 1997), Berlin (24 och 25 mars 1999) och Bryssel (24 och 25 oktober 2002).

2.2 Mot ett hållbart jordbruk: 2003 och 2004 års reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken

2003 och 2004 års reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär ett stort steg framåt för att förbättra konkurrenskraften och den hållbara utvecklingen inom EU:s jordbruk och ange ramarna för framtida reformer. Flera successiva reformer har bidragit till det europeiska jordbrukets konkurrenskraft genom att minska prisstödsgarantierna och uppmuntra strukturell anpassning. Införandet av det frikopplade direktstödet uppmuntrar jordbrukarna att reagera på marknadssignaler genererade av konsumenternas efterfrågan snarare än på kvantitetsrelaterade politiska incitament. Införandet av normer för miljö, livsmedelssäkerhet, djurhälsa och djurens välbefinnande i tvärvillkoren stärker konsumenternas förtroende och jordbrukets miljömässiga hållbarhet.

2.3 Landsbygdsutvecklingen 2007–2013

Politiken för den framtida landsbygdsutvecklingen är inriktad på följande tre huvudområden: livsmedelsekonomin, miljön och den vidare landsbygdsekonomin och landsbygdsbefolkningen. Den nya generationens strategier och program för landsbygdsutveckling kommer att byggas kring följande fyra axlar: axel 1, om att förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruk, axel 2, om att förbättra miljön och landsbygden, axel 3, om livskvalite och diversifierad ekonomi på landsbygden och axel 4, om Leader.

Kring axel 1 kommer ett flertal åtgärder att inriktas på mänskligt och fysiskt kapital inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorerna (genom att gynna kunskapsöverföring och innovation). Axel 2 rymmer åtgärder för skydd och förbättring av naturresurser, samt för bevarande av jord- och skogsbruk med högt naturvärde samt kulturlandskap i Europas landsbygdsområden. Axel 3 bidrar till att utveckla lokal infrastruktur och det mänskliga kapitalet i landsbygdsområden, för att förbättra villkoren för tillväxt och skapa nya arbetstillfällen i samtliga sektorer samt för att öka diversifieringen av den ekonomiska verksamheten. Genom axel 4, som baseras på erfarenheter från programmet Leader, införs möjligheter till innovativ styrning genom lokalt baserade bottom-up-initiativ för landsbygdsutveckling.

2.4 Att anta utmaningarna

Landsbygdsområden kännetecknas av mycket olikartade villkor, allt från avlägsna landsbygdsområden som lider av avfolkning och nedgång till områden i närheten av städer som blir allt mer pressade av dessa.

Enligt OECD-definitionen, som baseras på befolkningstäthet, utgör landsbygdsregioner ⁽¹⁾ 92 % av EU:s territorium. Dessutom bor 19 % av befolkningen i områden som huvudsakligen är att betrakta som landsbygdsregioner och 37 % i utpräglade landsbygdsregioner. Dessa regioner genererar 45 % av bruttoförelingsvärdet i EU och svarar för 53 % av sysselsättningen, men tycks släpa efter i fråga om ett antal socio-ekonomiska indikatorer jämfört med icke-landsbygdsområden, till exempel i fråga om strukturella indikatorer. Inkomsten per capita ligger cirka en tredjedel lägre i landsbygdsområden ⁽²⁾ och förvärvsfrekvensen för kvinnor är lägre. Servicesektorn är mindre utvecklad, antalet högutbildade är i allmänhet lägre och andelen hushåll med bredbandsuppkoppling är lägre. I vissa landsbygdsområden är långa avstånd och avlägset läge stora problem. De nackdelarna verkar vara ännu mer framträdande i regioner som är starkt landsbygdspräglade, även om den allmänna bilden inom EU kan skifta kraftigt mellan medlemsstaterna. I avlägsna landsbygdsområden är bristen på möjligheter, kontakter och utbildningsinfrastruktur ett särskilt allvarligt problem för kvinnor och yngre personer.

Utvidgningen har ändrat jordbrukskartan. I de gamla medlemsstaterna står jordbruket för 2 % av BNP, i de nya medlemsstaterna för 3 % och mer än 10 % i Rumänien och Bulgarien. I de nya medlemsstaterna är andelen sysselsatta inom jordbruket tre gånger högre (12 %) än i de gamla medlemsstaterna (4 %). I Bulgarien och Rumänien är andelen sysselsatta inom jordbruket betydligt högre.

EU:s kombinerade jordbruks- och livsmedelssektor utgör en viktig del av EU:s ekonomi, med cirka 15 miljoner arbetstillfällen (8,3 % av den totala sysselsättningen) och 4,4 % av BNP. EU, som är världens största producent av livsmedel och drycker, har en total produktion på uppskattningsvis 675 miljarder euro. Sektorn är dock storleksmässigt sett starkt polariserad och splittrad, vilket innebär stora möjligheter och risker för denna typ av företag. Skogsbruk och därtill kopplad verksamhet sysselsätter ungefär 3,4 miljoner människor och har en omsättning på 350 miljarder euro; för närvarande utnyttjas dock bara 60 % av den årliga skogstillväxten.

⁽¹⁾ OECD-definitionen baseras på den del av befolkningen som lever i landsbygdskommuner (dvs. med färre än 150 invånare per km²) i en given NUTS III-region. Se den utvidgade konsekvensanalysen SEK(2004) 931. Detta är den enda internationellt erkända definitionen av landsbygdsområden. I vissa fall tar dock definitionen inte helt hänsyn till den befolkning som lever i mer tätbefolkade landsbygdsområden, främst i närheten av städer. När det gäller dessa riktlinjer används den endast för statistiska och beskrivande ändamål.

⁽²⁾ Mätt som BNP/PPP (köpkraftsparitet).

Jord- och skogsbruk utgör 77 % av markanvändningen inom EU. Jordbrukets miljöprestanda i fråga om att bevara och förbättra naturresurser har under de senaste åren varit ganska blandade. Vattenkvaliteten kännetecknas av att det totala kväveöverskottet har minskat i viss mån sedan 1990 i de flesta av de gamla medlemsstaterna, även om några länder och regioner fortfarande är utsatta för betydande tryck från näringsläckage. I många områden kvarstår problem med ammoniakutsläpp, övergödning, markförstöring och minskad biologisk mångfald. En allt större del av jordbruksarealen används emellertid för ekologisk produktion (5,4 miljoner hektar för EU) och förnybara resurser (uppskattningsvis 1,4 miljoner hektar användes för produktion av bioenergi 2004, varav 0,3 miljoner hektar med bidrag för energigrödor och 0,6 miljoner hektar på mark som ligger i träda). Långsiktiga trender i klimatförändringen kommer att i allt högre utsträckning bestämma hur jord- och skogsbruket utformas. Skyddet av den biologiska mångfalden har tack vare genomförandet av Natura 2000 förbättrats; cirka 12–13 % av jordbruks- och skogsarealen ingår nu i Natura 2000-nätet. Jordbruk med högt naturvärde spelar en viktig roll för att bevara både den biologiska mångfalden och livsmiljöer samt för att skydda landskapet och markkvaliteten. I de flesta medlemsstater står dessa jordbrukssystem för mellan 10 och 30 % av jordbruksarealen. I vissa områden kan nedläggning av jordbruk leda till allvarliga miljörisker.

Landsbygdsområden står därför under de närmaste åren inför särskilda utmaningar när det gäller tillväxt, arbetstillfällen och hållbarhet. Samtidigt erbjuder de dock verkliga fördelar när det gäller potential för tillväxt i nya sektorer, rekreationsvärde och möjligheter till turism, attraktiva bostads- och arbetsmiljöer, goda naturresurser och högt värderade landskap.

För att kunna möta de ökande kraven från marknaden både i Europa och globalt måste jordbruks- och livsmedelssektorn utnyttja de möjligheter som nya metoder, ny teknik och innovation erbjuder. Framför allt kommer investeringar i nyckelresursen mänskligt kapital att innebära att landsbygdsområden och livsmedelssektorn kan se ljus på framtiden.

När Lissabonstrategin nystartades, bekräftade Europeiska rådet att strategin måste ses i ett vidare sammanhang av hållbar utveckling, dvs. att dagens behov skall uppfyllas utan att kommande generationers möjligheter att få sina behov tillgodosedda skall äventyras ⁽¹⁾. Den nya programperioden är ett unikt tillfälle att inrikta stödet från den nya fonden för landsbygdsutveckling på tillväxt, arbetstillfällen och hållbarhet. I det avseendet överensstämmer den helt och hållet med förklaringen om riktlinjer för en hållbar utveckling ⁽²⁾ och det förnyade programmet för Lissabonstrategin där man strävar efter att styra resurserna på ett sådant sätt att Europa blir attraktivare för investeringar och arbete, att man gynnar kunskaper och innovation för tillväxt och att man skapar fler och bättre arbetstillfällen.

Politiken för landsbygdsutveckling måste hjälpa landsbygdsområdena att uppnå dessa mål under perioden 2007–2013. För det krävs att frågor kring konkurrenskraften, skapandet av nya arbetstillfällen och innovation på landsbygden angrips på ett mer strategiskt sätt och att programmen styrs bättre. Tyngdpunkten måste läggas på långsiktiga investeringar i människor, know-how och kapital i jord- och skogsbrukssektorerna, på nya sätt att ta fram miljö tjänster som gagnar alla inblandade och på att skapa fler och bättre arbeten genom diversifiering, främst för kvinnor och yngre. Genom att bidra till att EU:s landsbygdsområden kan uppfylla sin potential som attraktiva platser för investeringar, arbete och boende, kan politiken för landsbygdsutveckling spela en roll för en hållbar utveckling för Europas territorium.

3. ATT ANGE GEMENSKAPENS PRIORITERINGAR FÖR LANDSBYGDSUTVECKLINGEN UNDER PROGRAMPERIODEN 2007–2013

Inom ramen för de mål som fastställs i förordning (EG) nr 1698/2005 anger nedanstående strategiska riktlinjer gemenskapens prioriteringar enligt artikel 9 i den förordningen. Riktlinjerna syftar till att integrera de viktigaste av de politiska prioriteringarna i slutsatserna från Europeiska rådets möten i Lissabon och Göteborg. För varje uppsättning prioriteringar presenteras nyckelåtgärder som tjänar som exempel. Med dessa strategiska riktlinjer som underlag kommer medlemsstaterna att förbereda sina nationella strategiplaner för landsbygdsutveckling, som utgör referensramen för utarbetandet av programmen för landsbygdsutveckling.

⁽¹⁾ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Bryssel (22 och 23 mars 2005).

⁽²⁾ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Bryssel (16 och 17 juni 2005).

Hur mycket resurser som avsatts för gemenskapens prioriteringar för landsbygdsutvecklingen (inom de fastställda minimigränserna för finansiering av varje axel) kommer att avgöras av den specifika situationen samt svagheter, styrkor och möjligheter inom varje programområde. Samtliga gemenskapsprioriteringar, och deras bidrag till Lissabon- och Göteborgsmålen, måste i de nationella strategiska planerna och programmen för landsbygdsutveckling anpassas till de nationella förutsättningarna. I många fall kommer det att anges nationella eller regionala prioriteringar för särskilda problem för livsmedelskedjan eller den miljömässiga, klimatmässiga eller geografiska situationen för jord- och skogsbruket. Landsbygdsområden kan också behöva ta itu med andra problem som trycket från städerna, arbetslöshet, avlägset läge eller låg befolkningstäthet.

3.1 Att förbättra jord- och skogsbrukssektorernas konkurrenskraft

Gemenskapens strategiska riktlinje

Europas jord- och skogsbruk samt livsmedelsbearbetningssektor har goda förutsättningar att i högre grad utveckla produkter av hög kvalitet och med högt mervärde som kan uppfylla de skilda och ökande krav som konsumenter i Europa och övriga världen ställer.

De resurser som avsatts för axel 1 bör bidra till en stark och dynamisk europeisk livsmedelssektor genom att de inriktas på de prioriterade områdena kunskapsöverföring, modernisering, innovation och kvalitet i livsmedelskedjan och investeringar i fysiskt och mänskligt kapital.

För att uppfylla dessa prioriteringar, uppmantras medlemsstaterna att inrikta sitt stöd på nyckelåtgärder, till exempel följande:

- i) Att omstrukturera och modernisera jordbrukssektorn, som fortsätter att spela en viktig roll i utvecklingen av många landsbygdsområden, i synnerhet i de nya medlemsstaterna. En lyckad anpassning av jordbruket kan vara rätt instrument för att förbättra jordbrukssektorns konkurrenskraft och miljömässiga hållbarhet och för att skapa fler arbetstillfällen och öka tillväxten i de områden av ekonomin som har anknytning till jordbruket. Detta kan ske bland annat genom att man stöder förberedelser inför de förändringar som omstruktureringen kommer att leda till inom jordbrukssektorn och genom att man moderniserar och utvecklar en proaktiv inställning till utbildning och vidareutbildning av jordbrukare, framför allt i fråga om överförbara färdigheter.
- ii) Att förbättra integrering i livsmedelskedjan. Europas livsmedelsindustri tillhör världens mest konkurrenskraftiga och innovativa, men står inför allt hårdare internationell konkurrens. Inom landsbygdsekonomin finns goda förutsättningar för att skapa och marknadsföra nya produkter, att behålla mervärde på landsbygden genom kvalitetsprogram och att förbättra bilden hos europeiska produkter på världsmarknaden. Rådgivande tjänster och stöd i syfte att uppnå gemenskapsstandarder kommer att bidra till den integreringsprocessen. En marknadsinriktad jordbrukssektor kommer att bidra till att ytterligare befästa den europeiska livsmedelssektorns ställning som en viktig arbetsgivare och källa till ekonomisk tillväxt.
- iii) Att underlätta innovation och tillgång till forskning och utveckling. Innovation blir allt viktigare för Europas jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorer. Samtidigt som Europas stora livsmedelsföretag ofta ligger i frontlinjen i fråga om nya trender, kan införandet av nya produkter och processer i stor utsträckning bidra till bättre resultat för mindre förädlingsföretag och jordbruksföretag. Framför allt skulle nya samarbetsformer kunna underlätta åtkomsten till forskning och utveckling, innovation och åtgärder som vidtas inom sjunde ramprogrammet. ⁽¹⁾
- iv) Att verka för att informations- och kommunikationsteknik (IKT) används och sprids i högre grad. Livsmedelssektorn som helhet har pekats ut som en sektor som släpar efter i fråga om att utnyttja IKT. Detta gäller särskilt mindre företag. Om man bortser från stora multinationella företag och deras större leverantörer används e-affärstillämpningar fortfarande i relativt liten utsträckning. Fonder för landsbygdsutveckling bör komplettera framtida initiativ från kommissionen, exempelvis i2010, inom e-affärer (främst i fråga om små och medelstora företag), e-kompetens och e-lärande.

⁽¹⁾ Arbetet i ständiga kommittén för jordbruksforskning bör också beaktas i det här sammanhanget.

- v) Att främja en dynamisk företagarganda. De nyligen genomförda reformerna har skapat en marknadsorienterad miljö för det europeiska jordbruket, vilket skapat nya möjligheter för branschen. Om denna ekonomiska potential kan förverkligas beror dock på hur den strategiska och organisatoriska förmågan utvecklas. Uppmuntran till unga jordbrukare att ge sig in i yrket kan härvid spela en viktig roll.
- vi) Att utveckla nya marknader för jord- och skogsbruksprodukter. Nya marknader kan erbjuda ökat mervärde, i synnerhet för kvalitetsprodukter. Stöd för investeringar och utbildning på området för annan produktion än livsmedelsproduktion inom ramen för landsbygdsutveckling kan komplettera åtgärder som vidtagits inom den första pelaren genom att det skapas innovativa nya marknader för produktion eller genom att man gynnar utvecklingen av material för förnybar energi, biobränslen och förädlingskapacitet.
- vii) Att förbättra miljöprestanda inom jord- och skogsbruk. Långsiktig hållbarhet kan bara uppnås om det tillverkas produkter som konsumenterna är villiga att köpa, samtidigt som hårda miljökrav efterlevs. Investeringar i förbättrade miljöprestanda kan också leda till effektivitetsvinster i tillverkningen, vilket gynnar bägge områdena.

För att underlätta generationsskiftet inom jordbruket kan man eventuellt överväga en kombination av de åtgärder som finns under axel 1 och som är skräddarsydda för att möta behoven hos unga lantbrukare.

3.2 Att förbättra miljön och landsbygden

Gemenskapens strategiska riktlinje

För att skydda och förbättra EU:s naturresurser och landskap i landsbygdsområden, bör de resurser som avsatts för axel 2 bidra till följande tre prioriterade områden på EU-nivå: biologisk mångfald och bevarande och utvecklande av jord- och skogsbruk med högt naturvärde samt traditionella jordbrukslandskap, vatten, och klimatförändring.

De åtgärder som står till förfogande under axel 2 bör användas för att integrera dessa miljömål och bidra till genomförandet av nätverket Natura 2000 i fråga om jord- och skogsbruk, för åtagandet från Göteborg om att till 2010 vända nedgången i den biologiska mångfalden, för målen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område ⁽¹⁾ och för målen i Kyoto-protokollet om att dämpa klimatförändringen.

För att uppfylla dessa prioriteringar, uppmuntras medlemsstaterna att inrikta sitt stöd på nyckelåtgärder, till exempel följande:

- i) Att främja miljötjänster och djurvänliga jordbruksmetoder. Europas medborgare förväntar sig att jordbruket uppfyller obligatoriska normer. Många anser dock också att jordbrukare skall belönas om de undertecknar åtaganden som sträcker sig längre än så och erbjuder tjänster som marknaden inte kan erbjuda på egen hand. Detta gäller främst särskilda resurser av särskild betydelse när det gäller jord- och skogsbruk som vatten och mark.
- ii) Att bevara odlingslandskapet och skogarna. I Europa är mycket av den högt uppskattade landsbygds miljön resultatet av jordbruk. Hållbara metoder för markanvändning kan bidra till att minska de risker som är kopplade till nedläggning, ökenspridning och skogsbränder, särskilt i mindre gynnade områden. Väl avpassade jordbruks-system bidrar till att bevara landskap och livsmiljöer, allt från till exempel våtmarker till torra ängar och betesmarker i bergstrakter. I många områden utgör detta en viktig del av kulturarvet och naturminnena och av den övergripande dragningskraft som landsbygdsområden har som bostadsort och arbetsplats.

⁽¹⁾ EGT L 327, 22.12.2000, s. 1. Direktivet ändrat genom beslut nr 2455/2001/EG (EGT L 331, 15.12.2001, s. 1).

- iii) Att bekämpa klimatförändringar. Jord- och skogsbruket ligger mycket långt fram i utvecklingen av förnybar energi och som leverantör av material till bioenergianläggningar. Lämpliga jord- och skogsbruksmetoder kan bidra till att minska utsläpp av växthusgaser och bevara den kolreducerande effekten och organiskt material i marken och kan även bidra till en anpassning till klimatförändringens följder.
- iv) Att bevara bidraget från ekologiska jordbruk. Ekologiska jordbruk kännetecknas av en holistisk syn på hållbart jordbruk. Den typen av jordbruk bör i ännu högre grad kunna bidra till målen för miljön och djurens välbefinnande.
- v) Att uppmuntra initiativ som gynnar både miljön och ekonomin. Ett miljövänligare jordbruk med ekologiska produkter kan bidra till identiteten hos landsbygdsområden och de livsmedel som tillverkas där. De kan ligga till grund för tillväxt och arbetstillfällen som skapas genom turism och satsningar på service och rekreationsmöjligheter, i synnerhet om det kopplas till en diversifiering till turism, hantverk, utbildning eller icke-livsmedelssektorn.
- vi) Att gynna balans mellan olika områden. Program för landsbygdsutveckling kan på ett viktigt sätt bidra till att göra landsbygdsområden attraktiva. De kan också bidra till man i en konkurrensutsatt kunskapsbaserad ekonomi upprätthåller en hållbar balans mellan stad och landsbygd. I kombination med andra programaxlar, kan markanvändningsåtgärder ge ett positivt bidrag till den geografiska fördelningen av den ekonomiska verksamheten och till sammanhållningen mellan olika områden.

3.3 Att förbättra livskvaliteten i landsbygdsområden och främja en diversifiering av landsbygdsekonomin

Gemenskapens strategiska riktlinje

De resurser som är avsatta för diversifiering av landsbygdsekonomin och livskvalitet på landsbygden under axel 3 bör bidra till den överordnade prioriteringen att skapa arbetstillfällen och förutsättningar för tillväxt. Den uppsättning åtgärder som finns tillgängliga under axel 3 bör främst användas för att främja kapacitetsuppbyggnad, förvärvande av färdigheter och organisation av lokal strategiutveckling samt för att se till att landsbygdsområden även är attraktiva för kommande generationer. När utbildning, information och entreprenörskap skall främjas, bör de särskilda behoven hos kvinnor, ungdomar och äldre arbetstagare beaktas.

För att uppfylla dessa prioriteringar, uppmuntras medlemsstaterna att inrikta sitt stöd på nyckelåtgärder, till exempel följande:

- i) Att öka den ekonomiska aktiviteten och sysselsättningsnivån inom landsbygdsekonomin i vidare bemärkelse. Diversifiering är nödvändig för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i landsbygdsområden, och bidrar på så vis till bättre balans mellan olika områden, ur både ekonomisk och social synvinkel. Turism, hantverk och tillhandahållandet av rekreationsmöjligheter är tillväxtsektorer i många regioner och erbjuder möjligheter såväl för diversifiering i bruket av gården vid sidan av jordbruket som utveckling av mikroföretag inom landsbygdsekonomin i vidare bemärkelse.
- ii) Att uppmuntra kvinnors inträde på arbetsmarknaden. I många landsbygdsområden skapar otillräcklig barnomsorg särskilda hinder. Lokala initiativ för bättre barnomsorg kan underlätta tillträdet till arbetsmarknaden. Det kan handla om utbyggd barnomsorg, eventuellt i kombination med olika initiativ för att uppmuntra startandet av småföretag som sysslar med landsbygdsrelaterad verksamhet och lokala tjänster.
- iii) Att ge byarna nytt liv. Integrerade initiativ som kombinerar diversifiering, skapande av företag, investeringar i kulturarv, infrastruktur för lokala tjänster och renovering kan bidra till att förbättra både de ekonomiska framtidsutsikterna och livskvaliteten.

- iv) Att utveckla mikroföretag och hantverk. Detta kan ske med traditionella yrkeskunskaper eller nya kunskaper som bas, särskilt när de kombineras med inköp av utrustning, utbildning och mentorskap, vilket bidrar till att främja entreprenörskap och utveckla det ekonomiska nätet.
- v) Att utbilda ungdomar i yrkeskunskaper som behövs för den lokala ekonomins diversifiering kan hjälpa till att möta efterfrågan på turism, rekreation, miljötjänster, traditionella landsbygdsmetoder och kvalitetsprodukter.
- vi) Att uppmuntra användningen och spridningen av IKT. Användningen och spridningen av IKT är av grundläggande betydelse på landsbygden när det gäller diversifiering, lokal utveckling, tillhandahållande av lokala tjänster och främjande av e-integration. Genom IKT-initiativ på mindre orter där man kombinerar IT-utrustning, nätverkssamarbete och utbildning inom e-kompetens kan man uppnå stordriftsfördelar. Den typen av initiativ kan göra det betydligt enklare för lokala jordbruk och landsbygdsföretag att använda IT och e-handel i större utsträckning. De möjligheter som Internet och bredband erbjuder måste utnyttjas fullt ut, till exempel genom regionala program inom strukturfonderna, så att de geografiska nackdelarna av läget på landsbygden kan mildras.
- vii) Att utveckla tillhandahållandet och den innovativa användningen av förnybara energikällor. Detta kan bidra till att skapa nya avsättningsmöjligheter för jord- och skogsbruksprodukter, tillhandahållande av lokala tjänster och diversifiering av landsbygdsekonomin.
- viii) Att främja turismens utveckling. Turism är en viktig tillväxtsektor i många landsbygdsområden och kan bygga på kulturarv och naturminnen. Om IKT används mer inom turistnäringen för bokningar, reklam, marknadsföring, utformning av tjänster och fritidsaktiviteter kan det locka fler turister som stannar längre, speciellt om man skapar kopplingar till mindre företag och uppmuntrar jordbruksturism.
- ix) Att upgradera den lokala infrastrukturen, främst i de nya medlemsstaterna. Under de närmaste åren kommer det att göras betydande investeringar i större infrastrukturer för telekommunikation, transport, energi och vatten. Strukturfonderna kommer att erbjuda betydande stöd, alltifrån stöd till transeuropeiska nät till utvecklingen av samarbete med företag eller vetenskapspark (science parks). För att multiplikatoreffekten skall kunna omsättas helt och hållet i arbetstillfällen och tillväxt, kan småskalig lokal infrastruktur som får stöd via program för landsbygdsutveckling spela en betydande roll när det gäller att slussa dessa stora investeringar till lokala strategier för diversifiering och utveckling av den potential som finns inom jordbruks- och livsmedelssektorn.

3.4 Att bygga lokal kapacitet för sysselsättning och diversifiering

Gemenskapens strategiska riktlinje

De resurser som avsatts för axel 4 (Leader) bör bidra till prioriteringarna inom axlarna 1 och 2, och framförallt axel 3, men även spela en viktig roll när det gäller den övergripande prioriteringen att förbättra styrningen och mobiliseringen av landsbygdsområdenas egen utvecklingspotential.

Stödet inom axel 4 erbjuder möjligheten att inom ramen för en gemenskapsledd lokal utvecklingsstrategi som är baserad på de behov och starka sidor som finns i området kombinera de tre målen konkurrenskraft, miljö och livskvalitet/diversifiering. Integrerade tillvägagångssätt som omfattar jordbrukare, skogsbrukare och andra aktörer på landsbygden kan skydda och förbättra de lokala naturminnena och det lokala kulturarvet, öka miljömedvetenheten och leda till investeringar i och främjande av specialprodukter, turism samt förnybara resurser och förnybar energi.

För att uppfylla dessa prioriteringar, uppmantras medlemsstaterna att inrikta sitt stöd på nyckelåtgärder, till exempel följande:

- i) Att bygga upp kapacitet för lokala partnerskap, och uppmuntra till ökade kunskaper kan bidra till att mobilisera den lokala potentialen.
- ii) Att främja offentlig-privata partnerskap. Särskilt Leader kommer att fortsätta att spela en viktig roll för att främja innovativa metoder för landsbygdsutveckling och för att få till stånd samverkan mellan privata och offentliga sektorer.
- iii) Att främja samarbete och innovation. Lokala initiativ (som Leader) och stöd till diversifiering kan spela en avgörande roll för att presentera nya idéer och metoder för människor, uppmuntra innovation och entreprenörskap samt för att gynna samhörighet och tillhandahållandet av lokala tjänster. Gemenskaper på nätet kan hjälpa till vid spridning av kunskaper, utbyte av bästa praxis och innovation i fråga om produkter och tjänster på landsbygden.
- iv) Att förbättra det lokala styret. Leader kan uppmuntra innovativa tillvägagångssätt för att knyta samman jord- och skogsbruk samt den lokala ekonomin och därigenom bidra till att öka diversifieringen av den ekonomiska basen och stärka de socio-ekonomiska banden på landsbygden.

3.5 Att säkerställa enhetlighet i programplaneringen

Gemenskapens strategiska riktlinje

När medlemsstaterna utarbetar sina nationella strategier bör de se till att synergieffekter mellan och inom axlarna maximeras och att eventuella motsättningar undviks. Om det är lämpligt får de utveckla integrerade tillvägagångssätt. De bör också överväga hur andra EU-strategier kan beaktas, exempelvis handlingsplanen för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk, åtagandet om ökad användning av förnybara energiresurser ⁽¹⁾, behovet av att utveckla en EU-strategi på medellång och lång sikt för att bekämpa klimatförändringen ⁽²⁾ samt EU:s strategi och handlingsplan för skogsbruket (som kan bidra till att målen både för tillväxt, sysselsättning och hållbarhet uppnås) och prioriteringarna i gemenskapens sjätte handlingsprogram för miljön, som fastställdes genom Europaparlamentets och rådets beslut av den 22 juli 2002, ⁽³⁾ i synnerhet de prioriteringar som har konstaterats kräva tematiska miljöstrategier (markskydd, skydd av havsmiljön, hållbar användning av bekämpningsmedel, luftförorening, stadsmiljö, hållbar användning och förvaltning av resurser och avfallsåtervinning).

På EU- och medlemsstatsnivå finns olika medel för att förbättra styrningen och det politiska arbetet. Tekniskt stöd kan användas för att bygga upp europeiska och nationella nät för landsbygdsutveckling som en plattform för utbyte av bästa praxis och expertis om alla aspekter som rör utformning av politiken, förvaltning och aktörernas genomförande. Frågan om information och offentliggörande måste behandlas när man förbereder de nationella strategierna och fastställas längre fram under genomförandet, så att olika aktörer kan involveras så tidigt som möjligt.

3.6 Komplementaritet mellan gemenskapsinstrument

Gemenskapens strategiska riktlinje

Synergieffekterna mellan struktur-, sysselsättnings- och landsbygdsutvecklingspolitiken måste stödjas. Därför bör medlemsstaterna sörja för komplementaritet och samstämmighet mellan de åtgärder som skall finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska fiskerifonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling inom ett givet territorium och en given verksamhet. De viktigaste riktlinjerna i fråga om avgränsning av och samordning mellan de åtgärder som får stöd från de olika fonderna bör fastställas i de nationella strategiska referensramarna och de nationella strategiplanerna.

⁽¹⁾ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådet i Bryssel (25 och 26 mars 2004).

⁽²⁾ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådet i Bryssel (22 och 23 mars 2005).

⁽³⁾ EUT L 242, 10.9.2002, s. 1.

I fråga om infrastrukturinvesteringar kan interventionens omfattning vara en vägledande princip. Man kan till exempel använda instrumenten för sammanhållningspolitiken för investeringar i transporter och annan infrastruktur på medlemsstatsnivå, regional eller delregional nivå. På lokal nivå kan man däremot använda de grundläggande tjänsteåtgärderna under axel 3, vilket säkerställer kopplingen mellan lokala och regionala nivåer.

I fråga om utvecklingen av mänskligt kapital, riktas stödet inom landsbygdsutvecklingen till jordbrukare och de ekonomiska aktörer som är inblandade i diversifieringen av landsbygdsekonomin. Befolkningen på landsbygden skulle kunna få stöd som en del av integrerade, *bottom-up*-metoder. Åtgärder på dessa områden bör genomföras helt i enlighet med målen för den europeiska sysselsättningsstrategin, så som den anges i de integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning, och överensstämmer med åtgärderna inom de nationella reformprogrammen inom ramen för Lissabonprocessen. I arbetsprogrammet "Utbildning 2010" eftersträvas uppnåendet av de Lissabonmål som rör utbildning. I centrum för det programmet står livslångt lärande som inkluderar alla typer och nivåer av utbildning, vilket givetvis även inkluderar jordbruks- och skogsbrukssektorerna.

4. RAPPORTERINGSSYSTEMET

I förordning (EG) nr 1698/2005 om landsbygdsutveckling ingår strategisk övervakning av gemenskapsstrategier och nationella strategier. Underlaget för lägesrapporteringen kommer att utgöras av det gemensamma ramverket för övervakning och utvärdering som skall fastställas i samarbete med medlemsstaterna.

Ramverket kommer att innehålla ett begränsat antal gemensamma indikatorer och en gemensam metod. Det kommer att kompletteras med programanpassade indikatorer som anpassas till varje programområdes karaktär.

Tack vare en gemensam uppsättning indikatorer kan man på EU-nivå sammanställa uppgifter om resultat och effekter och få hjälp vid mätningen av hur väl gemenskapens prioriteringar uppnåtts. De referensindikatorer som fastställts vid programperiodens början gör det möjligt att bedöma den inledande fasen och utgör samtidigt basen för utvecklingen av programstrategin.

Utvärderingen skall ske fortlöpande och skall på programnivå ske på förhand, under programmets gång och i efterhand och skall även omfatta insatser för att förbättra programförvaltningen och programmets inverkan. Utvärderingen kommer att kompletteras av tematiska undersökningar och sammanfattande utvärderingar på gemenskapsnivå, samt verksamhet inom det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling som en plattform för utbyte och uppbyggnad av utvärderingskapacitet i medlemsstaterna. Utbyte av bästa praxis och utvärderingsresultat kan i mycket hög grad bidra till en effektiv landsbygdsutveckling. På så vis kan det europeiska nätverket spela en central roll för att underlätta kontakter.
